

Lastensuojelun kehittämisen- tarpeet

**Euroopan unionin
osarahoittama**

28.5.2024
SOILA-koordinaatio
Niina Weckroth,
Susanna Kalliola

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos
28.5.2024

Uudistamme lastensuojelua

NELJÄ STRATEGISTA TEEMAA

Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen ESR+ TL 5.1 -hankekauden strategiset teemat ovat:

1

12-17-vuotiaiden lasten **sijoitusten määrän vähentäminen** laadukkailla ja vaikuttavilla, lasten ja perheiden arjen tarpeisiin vastaavilla lastensuojelun avohuollon tukitoimilla, työmenetelmillä ja palveluilla.

2

Koko perheen ja erityisesti **vanhemmuuden tukeminen huostaanottotilanteessa**, huostaanoton aikana ja sitä purettaessa sekä muissa siirtymävaiheissa, jotta perheen vuorovaikutussuhteet ja toimintavalmiudet vahvistuisivat eikä kukaan jäisi yksin.

3

Jälkihuollon uudistaminen monialaiseksi aikuistumisen tueksi, jotta kaikilla nuorilla olisi valmiudet pärjätä itsenäisesti ja edetä tavoitteidensa suuntaisesti koulutukseen ja työelämään.

4

Lastensuojelun sijaishuollon palvelujen ja muun palvelujärjestelmän systemaattisen yhteistyön kehittäminen ja uudistaminen siten, että palvelujärjestelmä kykenee vaikuttavasti ja pitkäjänteisesti vastaamaan **sijaishuollossa olevien lasten mielenterveys- ja päihdeongelmiin**.

S O I L A

SOSIAALISET INNOVAATIOT
LASTENSUOJELUSSA

28.5.2024

Euroopan unionin
osarahoittama 2

Turvaverkkoja nuorten elämään – mitä kohti?

”Valtakunnallinen koordinaatiohanke ja alueiden rahoittamat hankkeet muodostavat yhdessä kehittämisen kokonaisuuden, jossa ohjelmakauden päättyessä on saatu uudistettua suomalaista lastensuojelua entistä paremmaksi ja niin sosiaalisesti kuin taloudellisestikin kestävämmäksi.”

Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä on kyse ihmisten mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämäänsä omassa yhteisössään ja elinpiirissään. Kyse on jokaisen toimijuuden kunnioituksesta ja oikeudesta määrittää ja tavoitella hyvää elämää.

Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys kytkeytyvät toisiinsa toimenpiteiden tasolla. Taloudellisesta näkökulmasta ”hyvä” ratkaisu voi olla sosiaalisesta näkökulmasta ”huono”. Ääritapauksessa huono sosiaalinen kehitys voi ajan myötä vaarantaa myös taloudellisten tavoitteiden toteutumisen.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Turvaverkkoja nuorten elämään

”Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen - ohjelman keskiössä on nuorten ja heidän läheistensä pärjäävyyden ja toimijuuden vahvistaminen auttamisjärjestelmien työ- ja toimintakulttuuria uudistamalla.”

Verkosto = huolenpidon piiri?

28.5.2024

Pärjäävyys:

Pärjäävyydellä tarkoitetaan yksilön kykyä selvitä elämässä eteenpäin, huolimatta vastaan tulevista haasteista.

Pärjäävyys ei ole yksilön ominaisuus, vaan kyse on jatkuvasta prosessista yksilön ja hänen ympäristönsä välillä.

Arjen pärjäävyyttä tukevat monet asiat - siksi pärjäävyytlähtöinen ajattelu ja toiminta on tärkeää.

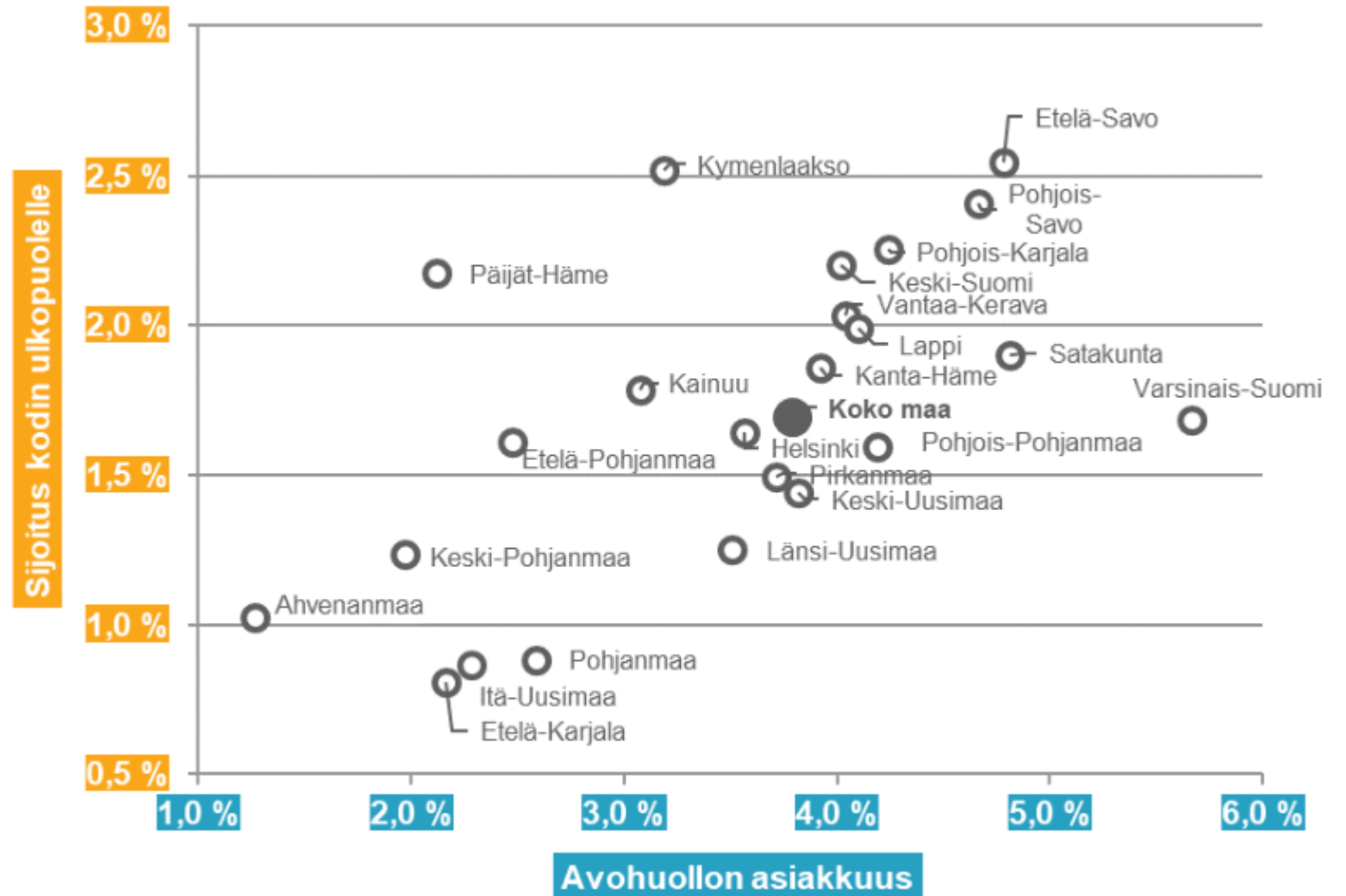
**Euroopan unionin
osarahoittama**

Avohuollon
asiakkaat ja sijoitus
kodin ulkopuolelle
vuoden 2023
aikana 0–17-
vuotiailla,
prosenttia
hyvinvointialueiden
0–17-vuotiaista.

[Lastensuojelu 2023](#)

28.5.2024

Euroopan unionin
osarahoittama

Päättäneet huostaanotot 2023 hv-alueittain

- [Lastensuojelu 2023](#)

Euroopan unionin
osarahoittama

28.5.2024

	Huostassa olleet, vuoden aikana*	Päättäneitä huostaanottoja	Osuus päättäneitä
Ahvenanmaa	40	3	8 %
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	77	3	4 %
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	344	15	4 %
Etelä-Savon hyvinvointialue	296	16	5 %
Helsingin kaupunki	1 118	55	5 %
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	102	5	5 %
Kainuun hyvinvointialue	129	6	5 %
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	345	21	6 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	97	2	2 %
Keski-Suomen hyvinvointialue	550	14	3 %
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	325	15	5 %
Kymenlaakson hyvinvointialue	409	25	6 %
Lapin hyvinvointialue	339	15	4 %
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	714	35	5 %
Pirkanmaan hyvinvointialue	872	44	5 %
Pohjanmaan hyvinvointialue	163	11	7 %
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	304	11	4 %
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	841	29	3 %
Pohjois-Savon hyvinvointialue	584	22	4 %
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	432	16	4 %
Satakunnan hyvinvointialue	388	13	3 %
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	649	23	4 %
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	848	28	3 %
KOKO MAA	9 966	427	4 %

* Ei sisällä ikäluokkaa, joka täyttää vuoden aikana 18-vuotta, koska heillä kaikilla huostaanotto päättyy viimeistään syntymäpäivään. Vuoden aikana 18 vuotta täyttäneitä nuoria, joilla huostaanotto näyttäisi olevan 1 336

Vuoden aikana kiireellisesti sijoitetut ja huostassa olleet lapset suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön hyvinvointialueittain vuonna 2023, %

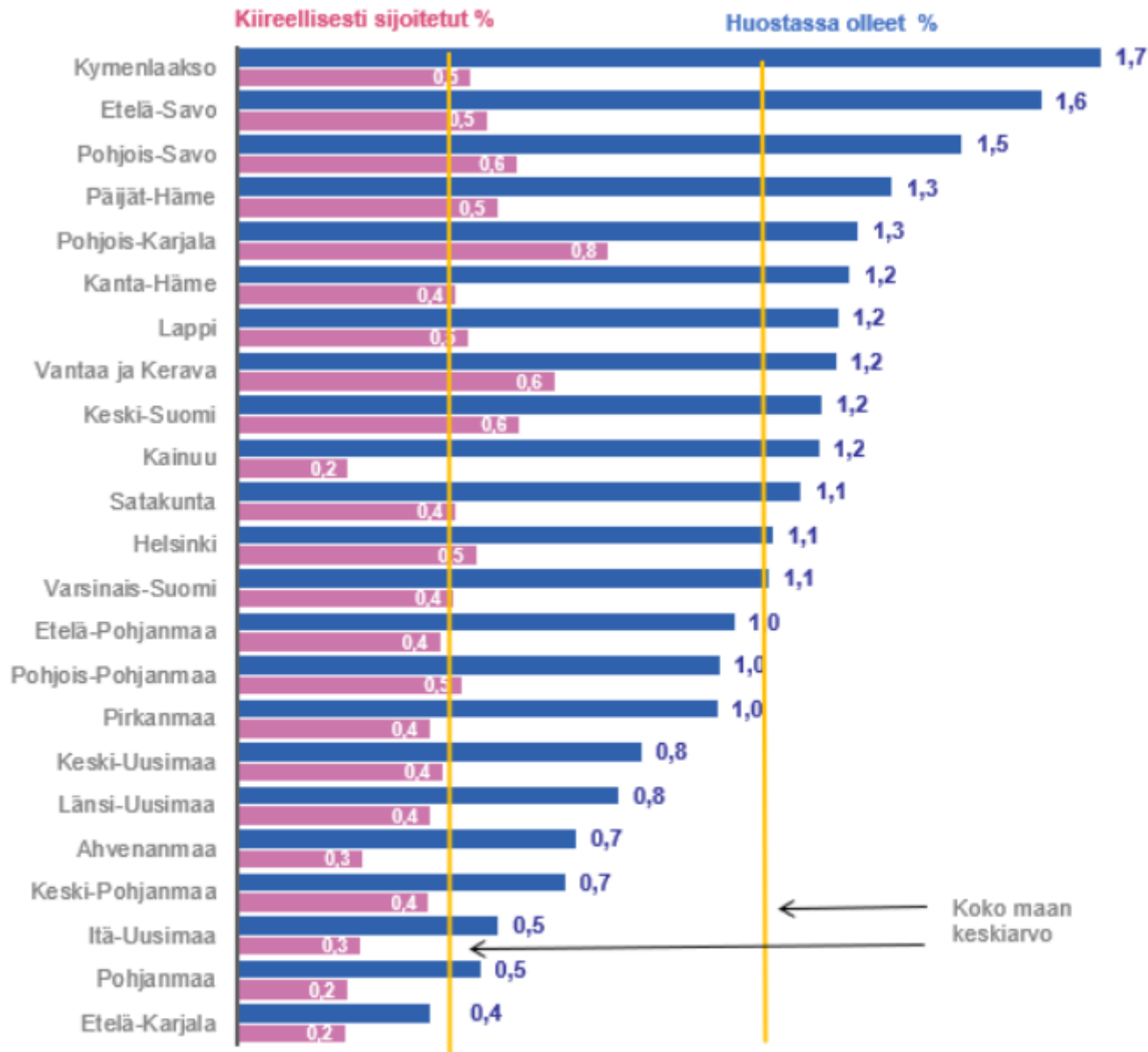
[Lastensuojelu 2023](#)

Euroopan unionin
osarahoittama

28.5.2024

*Sama lapsi voi sisältyä sekä kiireellisesti sijoitettujen että huostassa olleiden lukumääriin. Luvuissa ovat mukana myös ne nuoret, jotka ovat vuoden 2021 aikana täyttäneet 18 vuotta ja joiden huostaanotto on päättynyt.

Sijoitusten määrän vähentäminen arjen tarpeisiin vastaavilla avohuollon tukitoimenpiteillä

Avohuollon osalta alle 18-vuotiaiden asiakasmäärät lisääntyivät 1525 (4,1 %) lapsella edellisestä vuodesta.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaissa oli eniten 16–17-vuotiaita. ([Lastensuojelu 2023](#))

Kiireellinen sijoitus harvoin yllätys, usein 4v asiakkuus takana, 70% johtaa uuteen sijoitukseen, 40% huostaanoton valmisteluun. [Anssi Lähde 2024, Pelkistettyä todellisuutta.](#)

Haasteita mm. avohuollon palvelut saattavat jäädä hyödyntämättä, koska kynnys lastensuojeluun asiakkuuteen voi muodostua liian korkeaksi. Lastensuojelussa korostuu kontrollitehtävä entistä selvemmin. [Hyvinvointialuekyselyjen tulokset](#)

Lastensuojelun avohuollon tukitoimet (Lsl 13.4.2007/417)
6) muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet
➔ Mitä ne ovat tai voisivat olla?

Strateginen teema 1

**Euroopan unionin
osarahoittama**

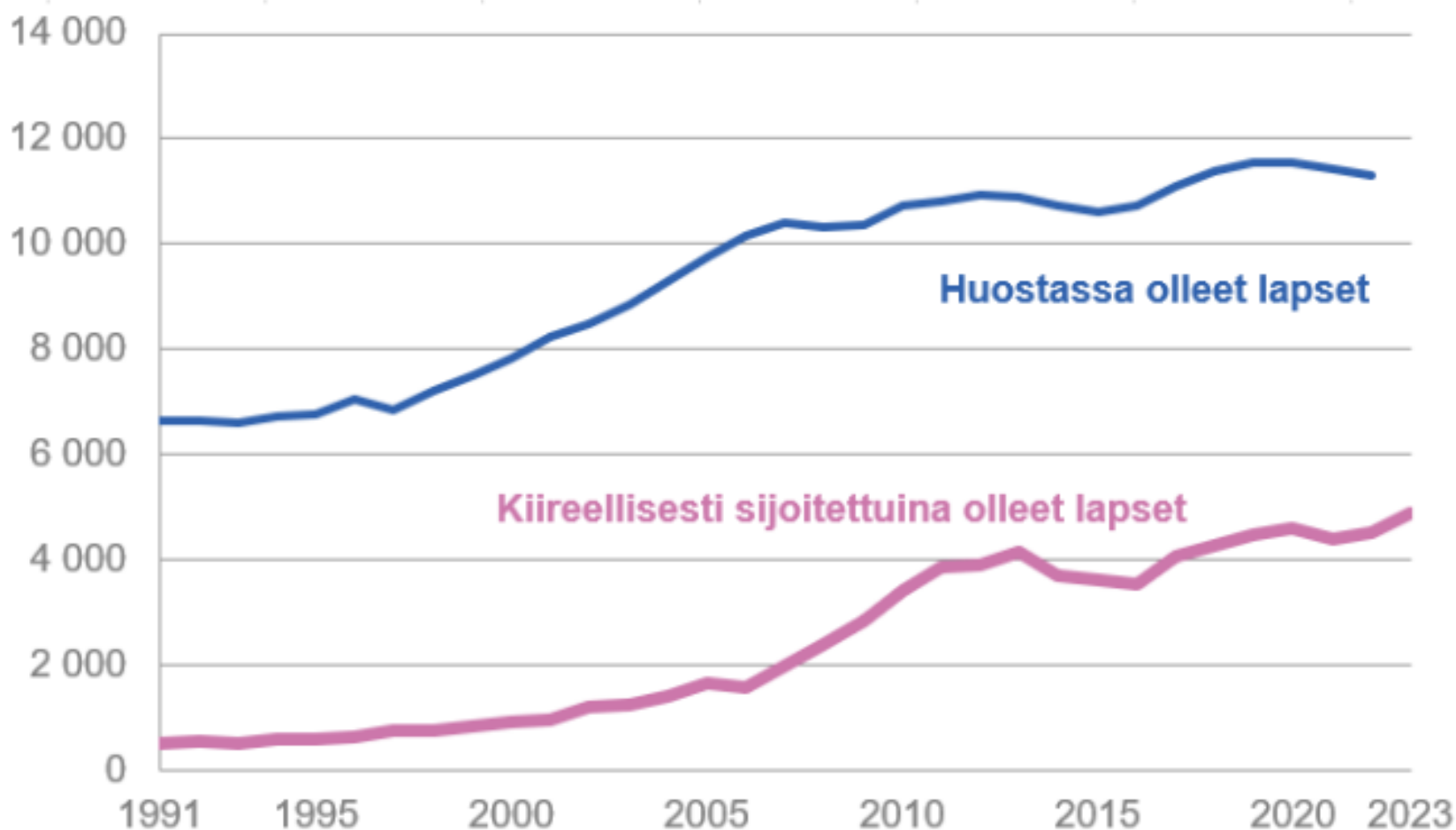

Kiireellisesti sijoitettuna vuoden aikana olleet lapset

Kiireellisesti sijoitettuna vuoden aikana olleet lapset

Kiireellisesti sijoitettiin kaikkiaan 4 873 lasta vuoden 2023 aikana. Määrä kasvoi 366 lapsella (+8 %) edellisestä vuodesta. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitettuna ja huostassa olleet lapset, 1991–2023*.

Euroopan unionin
osarahoittama

Avohuolto koetaan epämääräiseksi, vaikeaksi hahmottaa ja avunsaanti työlääksi. Mielenterveys- ja päihdehaasteisiin on vaikeaa saada apua samanaikaisesti. Asiakkaalle ei ole väliä kenen järjestäjän vastuulla tai minkä lain alaisia palvelut ovat, vaan se, että apua on helppo löytää ja saada, kun sitä tarvitaan.

[Kokemusnakokulmia Lastensuojelun Uudistamiseen](#)

YK:n mukaan Suomen tulee varmistaa, että “lapset erotetaan perheistään vain tarvittaessa, kun se on heidän etujensa mukaista ja että sijoituspäätöksiä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen, tavoitteena perheen yhdistäminen.”

[YK:n lapsen oikeuksien komitean suosituksia Suomelle 27 \(a\)](#)

Perheen jälleenyhdistäminen:

- toteutuu vähintäänkin huonosti tai tyydytään vain toteamaan lasta koskevassa asiakassuunnitelmassa, ettei tällä hetkellä siihen ole edellytyksiä. /[Tapio Rätty](#)
- [HUOM! Perheen jälleenyhdistäminen saattaa herättää monenlaisia tunteita, myös huolia ja epävarmuutta, tilannetta täytyy käsitellä kaikkien kanssa](#)

Strateginen teema 1

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Strateginen teema 2

Koko perheen ja vanhemmuuden tukeminen huostaanottotilanteessa ja sen eri vaiheissa

Vanhempien tukeminen edellyttää lähes aina vanhemmuutta tukevan suunnitelman ja monialaisen yhteistyön tekemistä.

Vanhempien asiakassuunnitelmat – tehdäänkö niitä?

Koko perhe – että kukaan ei jäisi yksin. Työskentely yksin lapsen tai vanhemman kanssa ei riitä. Ketkä kaikki kuuluvat huolenpidon piiriin? Ja saavat kuulua?

”Mitä jos, me emme Suomessa olettaisi ja rakentaisi sellaista mielikuvaa, että meidän tulee pärjätä yksin vanhemmuudessa? Pysyvämmät palvelut kotiin ovat halvempia kuin sijoittaminen.”

[Kokemusnakokulmia Lastensuojelun Uudistamiseen](#)

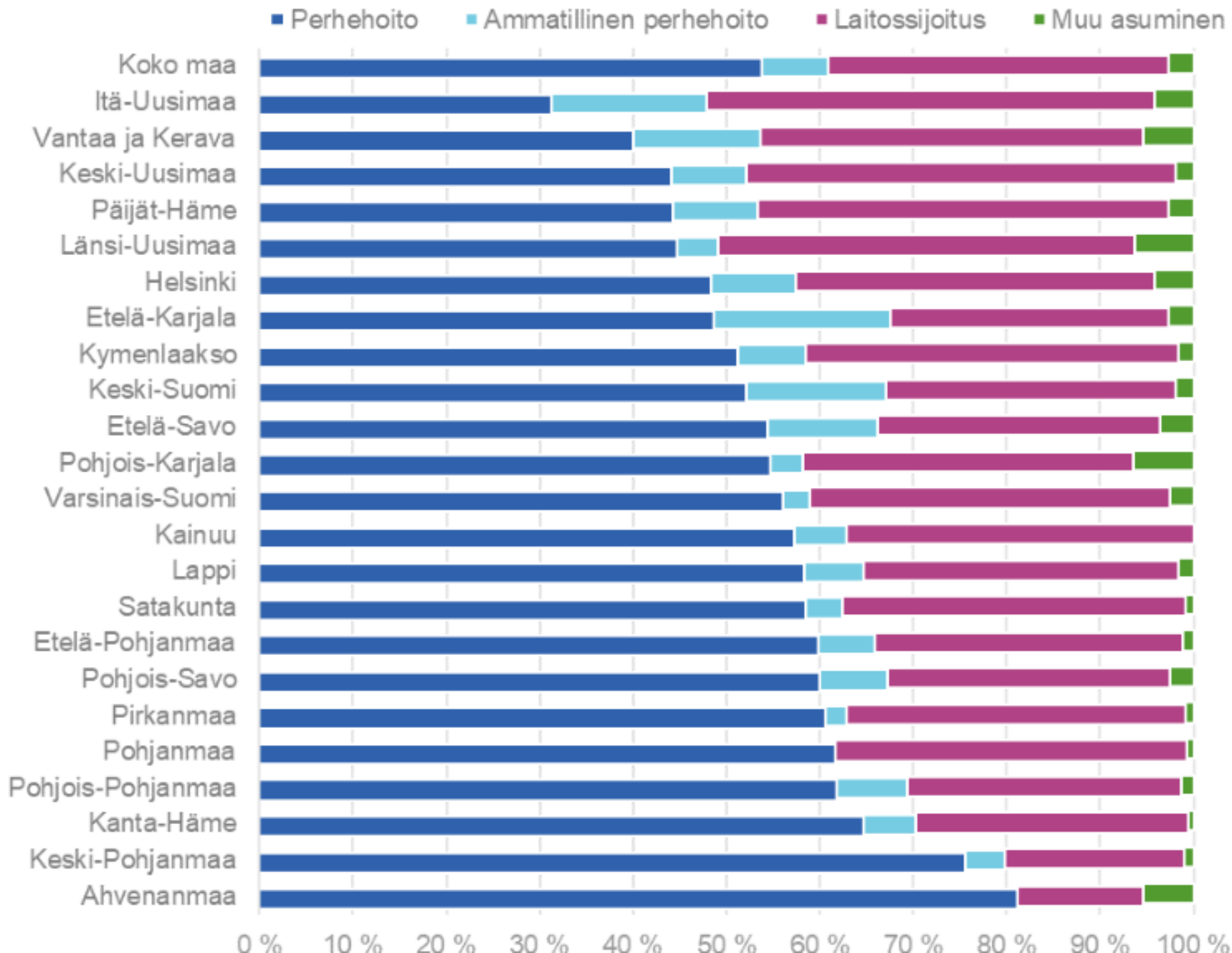
28.5.2024

Huostassa olleet
lapset
sijoitusmuodon
mukaan
hyvinvointialueittain
31.12.2023, %, (N=9
544).

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Strateginen teema 2

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Vanhemmat kokevat usein jäävänsä avusta ulkokehälle tai yksin:

"Asioita ei selitetä, ja se mitä selitetään, sitä en ymmärrä. Syntyy ajatus, että kerrotaan yhtä mutta on jo päätetty toista." (Työpaja vanhempien kanssa, helmikuu 2024)

“Miten ihmeessä tieto voi olla niin pirstaleina eri kirjausjärjestelmissä, ettei edes ammattilainen – saati sitten minä vanhempi – pysy kärryillä siitä, missä mitään on.”

[Kokemusvanhemman kokemuksia, Ailon blogi](#)

Missä isät?

- Mitä jos isät ja isien roolit tunnistettaisiin palvelujärjestelmässä ja myös heille tarjottaisiin tukea sekä reflektiota kasvussa vanhemmuuteen?

[Kokemusnakokulmia Lastensuojelun Uudistamiseen](#)

- Asiakirjoista voidaan tulkita olemukseltaan näkymätöntä, haurasta ja vahvistuvaa isyyttä. [Tarja Pelkonen, väitös](#)

28.5.2024

Strateginen teema 3

Jälkihuollon uudistaminen monialaiseksi aikuistumisen tueksi

Aikuistuminen on merkittävä elämän muutos, jonka aikana on tärkeää saada tukea.

Nuoret ovat nostaneet esiin työntekijöiden vaihtuvuuden. Työntekijöiden vaihtuvuus ja uusiin ammattilaisiin tutustuminen on nuorille kuormittavaa.

Nuoret toivovat että jälkihuoltoon siirtymiseen valmistauduttaisiin hyvissä ajoin ennen itsenäistymistä. Myös muut siirtymät (esimerkiksi muutto uudelle paikkakunnalle) tulisi valmistella huolella.

[Nuorten viestit eduskunnalle 22.9.2022, "Teillä on voima valta ja vastuu kuulla meitä" \(Pesäpuu, pdf\)](#)

28.5.2024

Strateginen teema 3

**Euroopan unionin
osarahoittama**

- Tuki ja palvelut eivät muodosta riittävän vahvaa jatkumoa.
- Nuoret tipahtavat esimerkiksi sijaishuollosta itsenäiseen elämään siirtyessä tai muuttaessa paikkakunnalta toiselle.
- Monialaisten palveluiden saamisen haasteita – palveluintegraatio heikkoa.
- Matalan kynnyksen tuki ja palvelut ovat vähäisiä ja paljon tukea tarvitseville heikosti tartuntapintoja.
- Jälkihuollossa olevilla nuorilla on ikätovereita useammin jo omia lapsia. Ylisukupolvista huono-osaisuutta tulee paremmin ehkäistä ja katkaista mm. vanhemmuutta tukemalla.
- Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin -hankkeen selvityksen (2022) mukaan lastensuojelun jälkihuollossa olevista aikuistuvista nuorista
 - 50 % itsenäisesti asuvia ja 2,5 % asunnottomia
 - 50 % opiskeli, 39 % NEET-nuoria, peruskoulusta ei tietoa

Strateginen teema 4

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Sijaishuollon aikaisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen

1. Teini-iässä sijoitettujen määrä on kasvanut eikä avohuollon eikä myöskään sijaishuollon nykyisillä palveluilla ole voitu riittävästi vastata nuorten lisääntyneisiin mielenterveys- ja päihdeongelmiin.
2. Maassamme on akuutti pula riittävästä mielenterveys- ja päihdepalveluista
3. Huolena on mielenterveys- ja päihdepalvelujen korvaaminen lastensuojelulla – silloinkin, kun ensisijainen tarve olisi terveydenhuollon osaamiselle ja integroiduille palveluille.
4. Sijaishuolto ei yksin kykene vastaamaan nuorten oireiluun ja avun tarpeeseen.
5. Sijoitetuilla nuorilla enemmän haasteita mielenterveydessä ja päihteiden käytössä ([mm. Kouluterveyskysely](#))

[Välitä, sitoudu, suojele - Toimintasuunnitelma päihteillä oireilevien lasten ja nuorten tukemiseksi](#)

[Lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat – yhteinen vastuu](#)

Strateginen teema 4

- Erilaisia toimintamalleja, palveluita ja/tai hoitoa on jo nyt kehitetty nuorten päihde- ja mielenterveyshaasteisiin vastaamiseksi. Palveluita ei kuitenkaan yhdenvertaisesti tarjolla ja / tai resursointi ei vastaa tarpeita.
- Osa kehittämissuunnitelmista ei ole toteutunut esimerkiksi lainsäädännöllisten esteiden takia
- EHOjen tulevaisuus – kohti hoidollisempaa ja pidempää kuntoutusta?
- Strateginen painopiste 4 tarvitsee vauhdittajia!
Vuonna 2024 ei käynnistynyt yhtään hanketta teeman alle.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

28.5.2024

Lastensuojelun sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteensovittamisessa ja integraatiossa on tekemistä

Hallinnollinen ja toiminnallinen integraatio, päihdepsykiatrian ja lastensuojelun yhteisasiakkuusosasto.

Toiminnallinen integraatio päihdepsykiatrian ja lastensuojelun yhteisasiakkuusosasto: mm. hybridityöntekijät

Yhteensovittava – yhdyspintatyön malli. Lastensuojelun yksikkö, nuori saa tarvittavat palvelut mm. päihde- ja psykiatrasta palvelua erikseen.

Esim. päihdetyö

- avohuollossa
- perhehoidossa
- lastensuojelulaitoksissa
- vaativan sijaishuollon yksiköissä
- EHO-jaksoilla

vieroittavana, hoitavana ja kuntouttavana sekä haittoja vähentävänä tulevaisuuden palveluna?

Lapsi ja nuori psykiatrian avopalveluissa ja osastolla...miten lastensuojelun yhteistyö näkyy? Miten päihdepalvelut toteutuvat?

Muu kehittäminen ja ajankohtainen

**Euroopan unionin
osarahoittama**

[Kestävän kasvun ohjelma \(RRP\)](#) Investointi 1:n toimenpiteiden alla näkyy mm. systeeminen työote ja perheiden tuki sekä lastensuojelu kehittäminen

Hyvinvointialueilla lastensuojelun kehittämistyö jatkuu

Lastensuojelun kansallinen kehittäjäverkosto + hv-alueiden johdon verkosto (THL:n johdolla)

TE-määrärahoilla yhdyspintatyötä lastensuojeluun esim. [Turvalliset kadut-kokonaisuus](#).

Lastensuojelulain uudistaminen ministeriössä, mahdollisuus vaikuttaa lausuntojen muodossa

[Terapiatakuun](#) lausuntokierros menossa

[Sosiaalihuollon porrasteisuus](#) osana sosiaalihuollon kehittämistä

Lastensuojelun ja sosiaalihuollon yhdyspinnan tarkastelu

Muu kehittäminen ja ajankohtainen

[Innokylä](#) - paljon valmiita malleja lastensuojeluun (102 kpl, hakusanoilla ”lastensuojelu” ja ”valmis”)

[Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt valmisteluryhmän uudistaakseen lastensuojelulainsäädäntöä nuorten päihde-, väkivalta- ja rikoskierteen katkaisemiseksi](#)

Käynnissä on valtion talouden tarkastusviraston tarkastus: Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut hyvinvointialueilla.

www.thl.fi/soila lisää materiaaleja!

**Euroopan unionin
osarahoittama**

28.5.2024